

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Úloha a postavení starosty obce

Ludmila ZEMANOVÁ

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ludmila Zemanová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Postavení a úloha starosty obce

Název anglicky

The position and role of the mayor

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy, se zaměřením na jeho pravomoci, působnost a odpovědnost. V praktické části práce dojde k ověření teoretických poznatků v praxi s případným navržením opatření ke zlepšení postavení starosty v rámci působení ve veřejnoprávní korporaci.

Metodika

Shromáždění a prostudování literatury pro zpracování teoretické části zadané práce s využitím metody excerpcce

- Roztřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí
 - Získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data
 - Vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce.
 - Sumarizace výsledků, vlastní zjištění.
 - Vyhodnocení, diskuze a závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce.
-

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

starosta, obec, pravomoc, zastupitelstvo obce, zákon o obcích, volba, povinnosti

Doporučené zdroje informací

- BERNARD, J., Kostecký, T., Illner M., Vobecká, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 237 s., 2011, ISBN 978-80-7419-069-8.
- Kočí, R. Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou. Praha: Leges, 2012 240 s. Praktik. ISBN 978-80-87576-28-1
- KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. Zákon o obcích. Komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 376 s., ISBN: 978-80-7552-862-9
- KOUDELKA, Z. – PRŮCHA, P. – HAMPLOVÁ, J. Zákon o obcích (obecní zřízení) : komentář. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3.s.480
- Potěšil, L., Furek, A., Hejč, D., Chmelík, V., Rigel, F., Škop, J. Zákon o obcích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, ISBN 978-80-7400-739-2
- PRŮCHA, P. Místní správa, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, ISBN 978-80-210-5590-2
- PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. 8 doplň. aktual. vyd. Plzeň: Doplněk, 2012, ISBN 978-80-7380-381-0
- TŘÍSKA, T., Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 12, Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu, Praha: tiskárna Ministerstva vnitra, 2016, ISBN 978-80-87544-36-5
- Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 4. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 01. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Úloha a postavení starosty obce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou velice poděkovala JUDr. Janě Borské, Ph. D. za cenné rady při zpracování práce a věnovaný čas. Velkou oporou při práci mi byla také Ing. Petra Čadová, DiS., které taktéž velmi děkuji.

Úloha a postavení starosty obce

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá úlohou a postavením starosty obce. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části je využito metody popisné a obsahové analýzy právních textů, která zpracovává postavení starosty obce, volba a uvolnění starosty, dále je vymezen pohled na pravomoci a povinnosti starosty obce, jeho odpovědnost, odměňování. V další kapitole jsou specifikovány vztahy starosty k orgánům obce, nakonec popis obce a její působnost a pravomoci, občané obce, druhy a svazky obcí.

V praktické části je využito metody kvantitativního výzkumu, a to za pomoci nástroje dotazníku. Dotazníkovým šetřením byl zkoumán názor a postoj respondentů k pravomocím starosty, k volbě starosty obce, dále postoj k otázce uvolnění z funkce pro činnost starosty obce, to vše z pohledu vybraných představitelů obcí ve Svazku obcí Podřipsko. Dotazy se týkaly zejména toho, jaké problémy v obci řeší, co se podařilo zrealizovat, zda je přínosem být ve svazku obcí. Další otázky se týkaly ohledně dosaženého vzdělání, jak je možné získávat informace k výkonu své činnosti, jak informovat občany o dění v obci a jaká je v obci dopravní a občanská vybavenost.

Dotazník byl předložen vybraným respondentům po dobu dvou měsíců. Výsledky práce jsou shrnuty v závěru.

Klíčová slova: obec, pravomoc, povinnosti starosty, starosta, volba, zákon o obcích, zastupitelstvo obce

The position and role of the mayor

Abstract

The bachelor thesis deals with the role and position of the mayor. The work is divided into a theoretical part and practical part.

The theoretical part uses the method of descriptive and content analysis of legal texts, which deals with the position of the mayor, the election and release of the mayor, the definition of the powers and responsibilities, remuneration. The next chapter specifies the relations of the mayor to the municipal authorities, finally a description of the municipality and its powers and powers, citizens of the municipality, types and associations of municipalities.

In the practical part, the method of quantitative research is used, using the tool of a questionnaire. The questionnaire survey examined the opinion and attitude of respondents to the powers of the mayor, then to the election of the mayor, and especially to the issue of dismissal for the mayor, from the perspective of selected municipal representatives in the Union of Municipalities Podřipsko. The questions mainly concerned what problems they solve in the municipality, what they managed to implement, whether it is beneficial to be in the union of municipalities. Other questions concerned the education obtained, how it is possible to obtain information for the performance of their activities, how to inform citizens about what is happening in the municipality and what is the transport and civic amenities in the municipality.

The questionnaire was submitted to selected respondents for a period of two months. The results of the work are summarized in the conclusion.

Keywords: municipality, competence, duties of the mayor, mayor, election, Municipalities Act, municipal council

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a metodika	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodika	9
2.2.1 Šetření dotazováním	10
2.2.2 Metoda vyhodnocení a závěr	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Starosta obce	12
3.1.1 Volba starosty	12
3.1.2 Uvolnění pro výkon funkce starosty	14
3.1.3 Pravomoci a povinnosti starosty obce	14
3.1.4 Odpovědnost starosty – právní úprava.....	16
Veřejnoprávní odpovědnost	17
Péče řádného hospodáře.....	18
Soukromoprávní odpovědnost	18
Trestněprávní odpovědnost.....	19
3.1.5 Odměňování starosty	19
3.2 Vztah starosty k orgánům obce a občanům.....	19
3.2.1 Starosta a zastupitelstvo obce	19
3.2.2 Starosta a rada obce	21
3.2.3 Starosta a obecní úřad	21
3.2.4 Starosta a výbory a komise	22
3.2.5 Postavení starosty vůči občanům.....	23
3.3 Obec	24
3.3.1 Občané obce.....	24
3.3.2 Působnost obce	25
3.3.3 Pravomoc obce.....	26
3.3.4 Druhy obcí	26
3.3.5 Svazky obcí.....	28
4 Praktická část	30
4.1 Základní informace o svazku a jednotlivých obcích.....	30
4.2 Dotazníkové šetření.....	32
4.3 Data a jejich vyhodnocení	33
4.4 Vyhodnocení dotazníku	33
5 Výsledky a diskuse	46

6 Závěr.....	48
7 Seznam použitých zdrojů	51
Prameny.....	51
Literatura	51
Internetové zdroje.....	52
Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	54
7.1 Seznam obrázků	54
7.2 Seznam tabulek	54
7.3 Seznam grafů.....	54
7.4 Seznam použitých zkratk.....	54
Přílohy	54

1 Úvod

V dějinách lidstva existují různá podobenství mocenského uspořádání jedinců či skupin představitelů moci ve společnosti a jejich výčet by byl skutečně velmi rozsáhlý. Předložená bakalářská práce se věnuje tématu úlohy a postavení starosty obce tak, jak jej známe dnes.

Pojem starosta obce je odvozen od slova „starati se“, když z prvního dojmu je jednoznačné, že touto funkcí se představitel stará o vedení určité skupiny lidí majících konkrétní společné prvky. Starosta, dříve rychtář, v tomto pojetí zastupuje obec či samosprávné části obce. Starostou může být nazýván také představitel nějaké konkrétní skupiny lidí, spolku či občanského sdružení. Znamé jsou například funkce starosty dobrovolných hasičů.

Pojetí funkce starosty, jak je známo dnes, vzniklo již v 19. století. V této době byl starosta váženým představitelem obce a disponoval rozsáhlými pravomocemi. Postupem času se vývoj této funkce měnil, došlo zejména k omezení pravomocí. V dobách 2. světové války byli někteří starostové ze svých funkcí dokonce zcela sesazeni. V období let 1945 až 1990 byly zřízeny národní výbory, jež měly funkci orgánů státní správy na nižších úrovních a vykonávaly také mimo jiné správu obcí. V jejich čele stál předseda národního výboru. Po roce 1990 se národní výbory opět přeměnily na obecní úřady v čele se starostou obce. Zásadní změna v souvislosti s územím uspořádáním moci pak přišla až v roce 2000 v souvislosti s přijetím zákona o obcích č. 128/2000 Sb., a zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Postavení starosty obce je v dnešní době značně omezováno zejména vysokými nároky, byrokratickou zátěží či rozličnými činnostmi, jež musí starosta obce znát a vykonávat. Je nezbytná zejména znalost legislativy, základů účetnictví obce, znalost pracovněprávní problematiky či personalistiky. V malých obcích je také často nedostatečná odbornost administrativních pracovníků, neboť musí vykonávat množství různých činností, jež jsou ve velkých městech zpracovávány specializovanými pracovníky různých odborů. Naopak ze své funkce nese starosta nesmírnou zodpovědnost, a to i přesto, že mnoho rozhodnutí je dílem zastupitelstva obce a samostatná rozhodovací činnost starosty je výrazně omezena. Jak bylo výše uvedeno, starosta zastupuje obec navenek, a tak se může často stát,

že je nucen prezentovat některá rozhodnutí jiných orgánů obce i přesto, že s nimi nesouhlasí a stát se tak terčem bezděčné kritiky.

Důvod volby tohoto tématu je zájem autorky o danou problematiku, o ucelení poznatků a postavení starosty obce a zhodnocení názoru autorky, že by starosta měl mít více pravomocí a silnější postavení ve společnosti. Podnět k zamyšlení vzniká v souvislosti s tím, zda by měl starosta být uvolněný ze svého zaměstnání – tedy vykonávat činnost starosty na plný úvazek, či v souběhu se svým zaměstnáním, v důsledku čehož mohou být některé negativní vlivy působící na tuto funkci eliminovány či nikoliv.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je, na základě rozboru platné právní úpravy, vyhodnotit postavení starosty obce z pohledu jeho pravomoci, působnosti a odpovědnosti.

V praktické části práce dojde k ověření teoretických poznatků v praxi s případným navržením opatření ke zlepšení postavení starosty v rámci působení ve veřejnoprávní korporaci.

Pro splnění hlavního cíle, zda má být starosta uvolněný ze své funkce, směřují následující dílčí cíle:

1. Shrnout teoretické poznatky týkající se úlohy a postavení starosty obce.
2. Vymežit vztah starosty k orgánům obce.
3. Vytvořit dotazník pro starosty obcí Svazku Podřipsko.
4. Na základě vyhodnocení dat z dotazníkového šetření zhodnotit názory starostů na možnost změny právní úpravy se zaměřením na pravomoci a poslání, jaký mají názor na uvolnění starosty ze své funkce a zvážení možnosti přímé volby starosty.

2.2 Metodika

Předložená práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude zpracována metodou literární rešerše, sběru dat, bude využito citování zdrojů poznámkami pod čarou. Pro získání informací budou zdrojem odborné publikace zabývající se danou problematikou, zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, komentáře k zákonům, metodická doporučení Ministerstva vnitra a internetové zdroje zabývající se danou problematikou.

Pro zpracování teoretické části bude proveden sběr a prostudování zdrojů, literatury, právních předpisů. První oblast bude zaměřena na popis osoby starosty obce – postavení, funkce, úlohy starosty rozdělená do podkapitol, další oblast se bude věnovat vztahům starosty a orgánů obce.

V praktické části budou použity poznatky získané z teoretické části práce. Bude provedena analýza z běžně dostupných informací vybraného Svazku obcí Podřipsko, a to z webových stránek obcí, případně dalších webových stránek v případě potřeby. Pro získání názoru a pohledů starostů bude nástrojem pro získání informací použit dotazník, který bude obsahovat uzavřené i otevřené otázky. Dotazník bude vytvořen prostřednictvím webových stránek survio.cz a bude zaslán odkaz na vyplnění dotazníku prostřednictvím e-mailu. Dotazníkové šetření bude provedeno v období měsíce října 2021 a listopadu 2021. Získané odpovědi budou graficky rozříděny v programu Microsoft Excel a následně vyhodnoceny. Dotazník bude přílohou bakalářské práce.

Dotazníkové šetření bude sloužit pro získání názorů starostů na otázku, zda jsou uvolnění nebo neuvolnění ze své funkce a zda jsou nakloněni názoru, aby byli všichni starostové uvolnění a dále zvážení možnosti přímé volby starosty. Následují informativní otázky ohledně vzdělání či počtu let ve funkci. Dále dotazy, zda by měli mít starostové více pravomocí. Získání názoru, zda je pro jejich obec přínosem být ve svazku obcí, jaký řeší momentálně problém. Jak získávají potřebné informace k výkonu své činnosti, jak informují občany o činnosti v obci, jaká je v obci dopravní dostupnost a občanská vybavenost.

2.2.1 Šetření dotazováním

Jedním z nástrojů sběru dat kvantitativní, deduktivní metodou je dotazník. Respondent odpovídá písemně na otázky tištěného formuláře. Dotazník je vždy ve standardizované formě. Podle Dismana standardizované techniky používají striktně jednotné podněty a také odpovědi jsou často omezeny na volbu z předem připraveného souboru kategorií. Pak hovoříme o „uzavřených otázkách“. Příprava uzavřených otázek není snadná.¹ Nejen uzavřené otázky byly vyvinuty pro techniky dotazníku, ale taktéž otevřené, polootevřené, alternativní apod. Správnost formulace dotazů lze ověřit v předvýzkumech

¹ DISMAN, M. 2011. *Jak se vyrábí sociologická znalost, příručka pro uživatele*. 1. dotisk nezměněného 4. vyd. Praha: Univerzita Karlova. 15 s. ISBN 978-80-246-2619-2.

prostřednictvím metodických dotazů, kteréžto sledují, zda otázka zjišťuje skutečně daný jev, zda je respondent schopen a ochoten na otázku odpovědět atd.²

Písemné dotazování umožní kontaktovat respondenty hůře dosažitelné a je méně finančně a časové náročné. Respondent má dostatek času pro zodpovězení otázek a je vyloučen vliv tazatele. Vyplňování dotazníku je anonymní, a tak se zvyšuje pravděpodobnost pravdivé a upřímné odpovědi.³

2.2.2 Metoda vyhodnocení a závěr

Navracené dotazníky budou vyhodnoceny s využitím metody komparace a syntézy z dotazníků. Některé odpovědi budou zaneseny do přehledných grafů společně s komentářem, otevřené otázky budou popsány slovně. Na základě výsledků, které vyplynou z praktické části, budou navržena vhodná opatření, řešící dané problémy, jež vzejdou z dotazníku.

V závěru bude práce shrnuta s využitím metod komparace teoretické a praktické části, bude vymezen přehled nejdůležitějších aspektů týkající se bakalářské práce s uvedením problémů a navržena opatření týkající se dané problematiky.

² NEŠPOR, Z. R. *Sociologická encyklopedie*. Sociologický ústav AV ČR V.V.I. [online] 21. 9. 2020 [cit. 2021-08-23] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dotazov%C3%A1n%C3%AD>

³ NEŠPOR, Zdeněk Z. R. *Sociologická encyklopedie*. Sociologický ústav AV ČR, V. V. I. [online] © 21. 9. 2020 [cit. 2021-08-23] Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9

3 Teoretická východiska

Na úvod je třeba charakterizovat starostu obce, seznámit se s volbou starosty, pravomocemi, povinnostmi a odpovědnostmi starosty obce, odměňování starosty. Dále v této kapitole je charakterizována obec, občané obce, působnost a pravomoci obce, druhy obcí, svazky obcí, a nakonec vzájemné vztahy starosty k orgánům obce.

3.1 Starosta obce

„Starosta zastupuje obec navenek. Starostu a místostarostu (místostarosty) volí do funkcí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta a místostarosta musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce.“ Starosta mimo jiné jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, ovšem se souhlasem ředitele krajského úřadu, a to podle zvláštního právního předpisu a stanoví jeho plat.⁴

„V laické veřejnosti je často malé povědomí o tom, co vlastně starosta ze svého titulu může a nemůže vykonávat. Můžeme se setkat s názorem, že má starosta absolutní moc. Zákonná úprava však hovoří rozdílně, a přestože se na první pohled může zdát, že starostovi přisuzuje mnoho pravomoci, nemusí tomu tak být.“⁵

Starostové v menších obcích jsou v každodenním styku s lidmi. Jsou více vidět než starostové větších obcí a měst, neboť lidé k nim chodí přímo, a ne přes případné asistentky. *„Starosta musí umět naslouchat, nemyslet si, že jen on sám má pravdu, protože vedení každé obce, pokud má fungovat, musí být především týmová práce celého zastupitelstva a je dobré, když se po volbách sejdou lidé, kteří si rozumí.“⁶*

3.1.1 Volba starosty

Podle ustanovení § 103 odst. 2 a § 84 odst. 2 zákona o obcích volí starostu do funkce zastupitelstvo obce z řad svých členů. Musí být občanem České republiky, musí mít trvalé bydliště v obci či obvodu a v den voleb dosáhnout věku 18 let.

⁴ § 103 zákona č. 128/200 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

⁵ EPRAVO.CZ. *Postavení starosty obce* [online]. 1999-2021 [cit.2021-08-04] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-starosty-obce-109688.html>

⁶ NOVOTNÝ, F. *Křtiny: Starosta musí umět naslouchat*. Ministerstvo vnitra ČR. [online]. 2020. [cit.2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/krtiny-starosta-musi-umet-naslouchat.aspx>

„Vzhledem k tomu, že ke zvolení starosty obce je nutná nadpoloviční většina hlasů všech členů zastupitelstva obce, není možné dojít k situaci, kdy by některým kandidátům byl odevzdán stejný počet hlasů a tento byl zároveň nadpoloviční většinou všech. Lze tak, v případě tajného hlasování, hlasovat o všech navržených kandidátech najednou.“⁷

Mezi odbornou i laickou veřejností je v posledních letech opakovaně diskutováno o změně způsobu volby starosty obce, který by podle řady názorů měl být volen občany obce v přímých volbách. Argumenty uváděné na podporu těchto názorů jsou zastánci přímé volby starostů obecně spatřovány zejména v posílení mandátu a pozice starosty při naplňování jeho volebního programu, posílení autority starosty, zavedení přímé odpovědnosti občanům za výkon funkce a s tím související větší zapojení občanů do rozhodovacích procesů v obci aj.⁸

V České republice, i přes pokusy o změnu legislativy na přímou volbu, se stále volí starosta nepřímou, na rozdíl například od Maďarska, Polska či Slovenska.⁹

V dubnu 2011 byl vydán článek „*Reforma komunálních voleb? Průzkum ukázal podporu obcí.*“, který se zabývá tímto tématem. V článku je uvedeno, že dlouholetému stanovisku Sdružení místních samospráv v ČR odpovídají výsledky šetření ministerstva vnitra mezi starosty českých a moravských obcí a měst. Tímto stanoviskem je změna způsobu volby starostů, které SMS ČR dlouhodobě prosazuje a má podporu ve většině obcí. Toto také potvrzují výsledky dotazníkového šetření, kteréžto provedlo Ministerstvo vnitra v prvním čtvrtletí roku 2011. Zavedení přímé volby starostů podporuje přibližně 2/3 obcí napříč všemi kraji navzdory různým negativním kampaním. Jedná se nejen o obce nejmenší, ale také o větší sídelní celky nad 5 000 obyvatel.¹⁰

⁷ TRÍSKA, T. 2016. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 12. Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*. Praha: tiskárna Ministerstva vnitra, 68 s. ISBN 978-80-7179-254-3 s. 38

⁸ MVCR.CZ. *Analýza zavedení přímé volby starostů* [online]. 2019. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-08-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/informace-o-moznosti-zavedeni-prime-volby-starostu-v-cr.aspx>

⁹ EPRAVO.CZ. *Postavení starosty obce*. [online]. 1999-2021. [2021-08-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-starosty-obce-109688.html>

¹⁰ SMSČR. *Reforma komunálních voleb? Průzkum ukázal podporu obcí*. [online]. 2011. Sdružení místních samospráv ČR. [2021-08-04] Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/62-aktuality/reforma-komunalnich-voleb-pruzkum-ukazal-podporu-obci>

3.1.2 Uvolnění pro výkon funkce starosty

O uvolnění či neuvolnění rozhoduje zastupitelstvo obce, určuje tedy funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolnění.¹¹ Uvolněný starosta vykonává svou funkci na „plný úvazek“, je dlouhodobě uvolněn z pracovního poměru a odměna za výkon volené funkce je vyplácena za podmínek uvedených v nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členů zastupitelstev ve znění pozdějších předpisů. Neuvolněný starosta vykonává svou funkci souběžně se svým zaměstnáním a obec mu poskytuje náhradu ušlého výdělku paušální částkou za dobu strávenou výkonem funkce a tuto výši stanoví zastupitelstvo.¹² Z Analýzy přímé volby starostů je zřejmé, že se touto problematikou uvolnění starostů také zabývá, a to v souvislosti s přímou volbou starosty. Lze uvažovat, že přímo volený starosta bude ze zákona uvolněn. Další variantou je ponechat rozhodnutí na zastupitelstvu, pokud se uvolnění sám starosta nevzdá. A poslední možností je, že před volbami zastupitelstvo určí, zda bude starosta pro výkon funkce uvolněn či nikoliv. V případě, že bude pro svou funkci uvolněn, bude mít možnost pouze on změnit formu výkonu funkce.¹³

3.1.3 Pravomoci a povinnosti starosty obce

Starosta vykonává řadu pravomocí dle zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu a stanoví jeho plat dle ustanovení § 103 odst. 3 téhož zákona. Jmenování a odvolání musí být v souladu se zákonem č. 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jmenování musí předcházet výběrové řízení a uchazeč o funkci tajemníka musí splňovat požadavky dané tímto zákonem. Zákon o obcích uvádí, že bez souhlasu ředitele krajského úřadu je jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu neplatné. Pokud není tajemník v obci zřízen, vykonává tuto činnost starosta obce.

¹¹ § 84 odst. 2 písm. k zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

¹² ROK V OBCI. *Rukověť starosty. Starosta obce* [online]. [cit. 2022-01-15] Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/38-starosta-obce/>

¹³ MVCR.CZ. *Analýza zavedení přímé volby starostů* [online]. 2019. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/informace-o-moznosti-zavedeni-prime-volby-starostu-v-cr.aspx>

Pokud v obci není zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, pak starosta rovněž odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Plní úkoly zaměstnavatele podle zákoníku práce a zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů. Tato pravomoc se vztahuje na starosty obcí I. stupně, kde není funkce tajemníka zřízena. Dále může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech a může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Taktéž zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není funkce tajemníka zřízena. Samozřejmě odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce, plní další úkoly stanové tímto zákonem a zvláštními zákony, a také plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu.¹⁴ Pokud je v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, plní tajemník úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele vůči zaměstnancům obce zařazených do obecního úřadu podle zvláštních právních předpisů.¹⁵ *Starosta má vždy pracovníprávní působnost vůči tajemníkovi obecního úřadu a dále vůči všem zaměstnancům obce, kteří nejsou zařazeni do obecního úřadu (typicky jde o obecní policii či organizační složky obce), pokud rada či zastupitelstvo nerozhoduje jinak.*¹⁶

Starosta může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech, jak již shora bylo zmíněno. „*Komise je za své činnosti odpovědná radě obce; ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů.*“¹⁷

Starosta je oprávněn dle § 105 zákona o obcích pozastavit výkon usnesení rady, pokud je přesvědčen, že usnesení není správné a následně věc postoupí k rozhodnutí zastupitelstvu obce na nejbližším zasedání zastupitelstva obce (§ 84 odst. 5).¹⁸

¹⁴ § 103 odst. 4 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

¹⁵ § 110 odst. 4 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

¹⁶ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích: komentář, I. vydání*, Praha, C. H. Beck, Beckovy komentáře, 862 s., ISBN 978-80-7400-739-2, s 651

¹⁷ § 122 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

¹⁸ § 105 zákona č. 128/2000 Sb. zákon o obcích (obecní zřízení)

Při slavnostních příležitostech má starosta právo užívat závěsný odznak. Na základě pověření rady může tento odznak užívat i jiný člen zastupitelstva obce nebo tajemník obecního úřadu. Závěsný odznak tvoří velký státní znak a po obvodu je uveden název Česká republika.¹⁹

3.1.4 Odpovědnost starosty – právní úprava

Právních předpisů, které se týkají povinností zastupitelů, je mnoho. Základním pramenem práva v této záležitosti je Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů a další. Povinnosti jsou také stanoveny vyhláškami a nařízeními v obci, nebo v usneseních zastupitelstva a rady obce.²⁰

Dle § 103 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, je starosta ze své funkce odpovědný obecnímu zastupitelstvu. Do funkce starostu zastupitelstvo nejen volí, taktéž má oprávnění jej odvolat. Důvody odvolání v zákoně o obcích nejsou blíže specifikovány, ale bývají často politické.

Nejvyšší soud ČR uvádí, že „*právní úkon starosty obce vyžadující schválení zastupitelstvem obce (případně obecní radou) učiněné bez takového předchozího schválení je od počátku neplatný. Oprávnění rozhodovat o právních úkonech obce je ze zákona rozděleno mezi obecní radu a obecní zastupitelstvo. Žádný z těchto orgánů však nemůže vystupovat jménem obce navenek; toto oprávnění přísluší výlučně starostovi.*“²¹

V souvislosti s občanským zákoníkem, který nabyl platnost 1. 1. 2014, se zpřísnilo i dosavadní pojetí odpovědnosti starosty obce jakožto vrcholného orgánu obce. Toto nové pojetí povinností a s nimi spojená odpovědnost starosty za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce však přineslo podstatnější změny v některých ohledech, než by se na první pohled mohlo zdát. Pokud jde o právní postavení a kompetence starosty jako vrcholného orgánu obce v souvislosti se změnou soukromého práva a přijetí nového

¹⁹ § 108 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

²⁰ TOMAN, P., *Trestněprávní odpovědnost zastupitelů* [online]. 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit.2022-01-27]. Dostupné z: www.mvcr.cz/clanek/zivotopisy-reditelu-mgr-jiri-toman.cz

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 6. 2006, sp. zn. 30 Cdo 3130/2005. [online]. 2009. [cit.2022-01-27]. Dostupné z: https://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5DF4C1C3218BE4DAC1257A4E0065204E?openDocument&Highlight=0,null

občanského zákoníku v podstatě nedošlo k žádným změnám, neboť toto je obsaženo v předpisech veřejného práva, a to zejména v zákoně č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení).²²

Právní postavení starosty u malých obcí, kde se nevolí obecní rada nebo není ustanoven tajemník obecního úřadu, je obecně silnější. Pokud jde o právní odpovědnost starosty za porušení povinností spojených s výkonem jeho funkce, je nejen odpovědnost vůči zastupitelstvu, dle výše zmíněného zákona, ale i individuální odpovědnost za trestný čin či přestupek, dle trestního zákoníku, a také odpovědnost za škodu způsobenou obci podle předpisů soukromého práva, tedy nového občanského zákoníku. S výkonem funkce starosty tak není zdaleka spojena pouze „politická odpovědnost“, ale ve svých důsledcích i závažnější odpovědnost trestní a co do významu i stále významnější soukromoprávní odpovědnost za škodu.

Veřejnoprávní odpovědnost

Starosta nese patřičnou odpovědnost v oblasti chodu obce a musí si tedy uvědomit, že je ze zákona považován za odborníka v této oblasti. I když starosta nemůže znát vše, měl by jednat rozumně a s náležitou péčí a nikoliv v rozporu se zákonem, což může být zejména v rámci vedení účetnictví nebo u čerpání dotací nesnadné.

V případě, že si nebude starosta vědět s nějakou záležitostí rady, určitě by měl požádat o pomoc profesionála. Odborná konzultace riziko odpovědnosti jistě podstatně sníží. Odborník je odpovědný za škodu, kterou by způsobil nesprávnou informací nebo radou. Pokud by si vzal starosta na pomoc odborníka, bude mít lepší pozici v případném prokazování, že jednal s péčí řádného hospodáře. Vhodným prostředkem pro předcházení nepříjemných problémů je pojištění odpovědnosti starosty za způsobenou škodu.²³

²² SPILKOVÁ, A., *Omezení odpovědnosti starosty* [online]. Moderní obec. 11. 8. 2014. 2013. Profi Press, s. r. o. [cit. 2019-08-30]. Dostupné z <https://www.moderniobec.cz/omezeni-odpovednosti-starosty/>

²³ ČERNOCHOVÁ, I., HRDLÍČKA, V., *Odpovědnost starosty jako statutárního orgánu*. [online]. Moderní obec. 1. 1. 1970. Profi Press, s. r. o. [cit. 2019-08-30]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>

V ustanovení § 151 až § 160 občanského zákoníku se na funkci starosty vztahuje obecná úprava orgánů právnických osob a dále také „*obecná úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy podle § 2894*“ a násl. téhož zákona.

„V tomto směru je pak odlišována jednak odpovědnost za porušení povinnosti péče řádného hospodáře a dále pak s ní související odpovědnosti za porušení (jiné) smluvní povinnosti, jejímž důsledkem je vznik sekundární povinnosti nahradit škodu, která obci vznikla v příčinné souvislosti s porušením povinnosti ze strany starosty.“²⁴

Péče řádného hospodáře

Podle § 159 občanského zákoníku z hlediska právní úpravy odpovědnosti orgánů právnických osob rámcově upravuje povinnosti péče řádného hospodáře. Péčí řádného hospodáře se rozumí závazek toho, kdo přijme funkci voleného člena orgánu právnické osoby, tj. i starosty, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Starosta je povinen, v rámci loajality při výkonu funkce, se vždy důsledně řídit zájmy obce a tato povinnost pak ukládá starostovi při přijímání rozhodnutí a činění právních úkonů volit vždy zájem obce jako hlavní kritérium jeho rozhodování.²⁵

Soukromoprávní odpovědnost

Odpovědnost zastupitele obce řeší § 79 zákona o obcích, který stanovuje, že tato problematika se řídí dle zákoníku práce a pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance.

Dle § 250, resp. § 257 zákoníku práce, je zaměstnanec povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu a výše požadované náhrady nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se 4,5násobku jeho průměrného měsíčního výdělku. Za současné právní úpravy je možné v souvislosti s hospodařením obce stíhat pracovníky obce, kteří způsobí na majetku obce škodu nikoliv malou, a to z důvodu, že poruší zákon o obcích či jiný zákon, jimiž je uložena povinnost opravovat nebo spravovat cizí majetek.²⁶

²⁴ SPILKOVÁ, A., *Omezení odpovědnosti starosty* [online]. 11. 8. 2014. Moderní obec. Profí Press, s. r. o. [cit. 2019-08-30]. Dostupné: <https://www.moderniobec.cz/omezeni-odpovednosti-starosty/>

²⁵ Tamtéž

²⁶ MINISTERSTVO VNITRA. 2020. *Práva a odpovědnosti zastupitelů při nakládání s majetkem obce, Studijní příručka pro zastupitele obcí*, Ministerstvo vnitra České republiky. Praha

Trestněprávní odpovědnost

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) řeší trestněprávní odpovědnost starosty, ve kterém jsou uvedeny trestné činy související s výkonem funkce starosty.

Nejčastěji jsou spatřovány trestné činy zneužití pravomoci úřední osoby (ustanovení § 329 trestního zákoníku) a trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 trestního zákoníku)²⁷, dále pak zpronevěra (ustanovení § 206), přijetí úplatku (ustanovení § 331), podplácení (ustanovení § 332).

3.1.5 Odměňování starosty

Odměňování starostů a zastupitelů je řešeno v § 72 zákona č. 128/2000 Sb. Uvolněnému členovi zastupitelstva obce za výkon funkce náleží odměna, která je poskytována ode dne zvolení do funkce. Neuvolněnému členovi zastupitelstva obce může být poskytnuta odměna ode dne, kdy zastupitelstvo tuto odměnu stanoví.

3.2 Vztah starosty k orgánům obce a občanům

Starosta je výkonným orgánem obce, nicméně nejdůležitějším orgánem obce je zastupitelstvo, dále jako výkonný orgán je rada obce, obecní úřad jako orgán úředního typu, výbory a komise.

3.2.1 Starosta a zastupitelstvo obce

Jak již bylo shora uvedeno starosta je ze své funkce odpovědný zastupitelstvu. Zastupitelstvo je nejvyšším samosprávným orgánem obce a od něho je potom odvozováno postavení dalších orgánů obce.²⁸ „V případě zastupitelstva obce se jedná o jediný orgán, se kterým výslovně počítá Ústava, a to ve svém čl. 101 odst. 1. ve smyslu tohoto ustanovení je obec samostatně spravována zastupitelstvem.“²⁹

²⁷ TOMAN, P., *Trestněprávní odpovědnost zastupitelů* [online]. 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit.2022-01-27]. Dostupné z: www.mvcr.cz

²⁸ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 63

²⁹ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 64

„Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet na každé volební období stanoví v souladu s tímto zákonem zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstvem v obcích.“³⁰

Práva zastupitele jsou předkládat zastupitelstvu obce návrhy, vznášet dotazy, připomínky apod.³¹ a mezi povinnosti zastupitele patří zejména zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce, jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce. Práva a povinnosti zastupitelů jsou dány zákonem o obcích. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce.³² Dále zastupitelstvo rozhoduje například o schválení programu rozvoje obce, schvaluje rozpočet obce, vydává obecně závazné vyhlášky obce apod., taktéž dle zákona o obcích. Zastupitelstvo obce rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, jsou-li mu předložena k rozhodnutí podle § 105 odst. 1.³³ Zastupitelstvo obce by se mělo scházet podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce a zasedání zastupitelstva obce svolává a řídí starosta obce.³⁴ Nesejde-li se zastupitelstvo obce po dobu delší než 6 měsíců tak, aby mohlo jednat, Ministerstvo vnitra ČR jej rozpustí.³⁵

³⁰ § 67 Zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³¹ § 82 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³² § 84 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³³ § 84 odst. 4 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³⁴ § 92 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³⁵ § 89 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
Do 500	5-15
Nad 500 do 3 000	7-15
Nad 3 000 do 10 000	11-25
Nad 10 000 do 50 000	15-35
Nad 50 000 do 150 000	25-45
Nad 150 000	35-55

Vlastní zpracování. Zdroj: zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích

3.2.2 Starosta a rada obce

Starosta je členem rady obce. Dále radu obce tvoří místostarosta a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů je lichý, činí minimálně 5 a maximálně 11 členů a nesmí přesahovat 1/3 počtu členů zastupitelstva. V obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů, se rada obce nevolí.³⁶ V tomto případě činnosti vykonávající radou obce, zabezpečuje dílem starosta a dílem další z těchto činností potom aktuálně platná právní úprava svěřuje zastupitelstvu obce.³⁷ „Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon.“³⁸

3.2.3 Starosta a obecní úřad

Starosta stojí v čele obecního úřadu. Dále obecní úřad tvoří místostarosta, tajemník úřadu (pokud je funkce zřízena) a dále také zaměstnanci obce.³⁹

³⁶ § 99 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³⁷ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 67

³⁸ § 99 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

³⁹ § 109 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

„Obecní úřad je orgánem obce úředního typu, kterému přísluší zabezpečovat plnění úkolů obce úředního charakteru, a to jak v oblasti samostatné, tak v oblasti přenesené působnosti.“⁴⁰ Obecní úřad plní v samostatné působnosti povinnosti uložené mu zastupitelstvem nebo radou obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, zejména vykonává přenesenou působnost svěřenou obci s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce.⁴¹ Existuje velká řada malých a menších obcí, která tvoří složení obecního úřadu pouze starosta a místostarosta.⁴²

V obcích s rozšířenou působností je zřízena funkce tajemníka obecního úřadu ze zákona. Ostatní obce a obce s pověřeným obecním úřadem mohou tuto funkci zřídit dobrovolně. Tajemník obecního úřadu je zaměstnancem obce, plní úkoly obecního úřadu v samostatné a přenesené působnosti a je odpovědný starostovi.⁴³

3.2.4 Starosta a výbory a komise

Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Kontrolní a finanční výbor mají svůj vznik zakotvený v zákoně. Výbory svá stanoviska a návrhy předkládají zastupitelstvu obce.⁴⁴ Výbor plní úkoly, kterými je pověřil zastupitelstvo obce a ze své činnosti zastupitelstvu obce odpovídá.⁴⁵ „*Finanční a kontrolní výbory jsou nejméně tříčlenné.*“ Starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby, které zabezpečují rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu se nemohou stát členy těchto výborů.⁴⁶

Komise jsou iniciativními a poradními orgány rady obce a radě obce předkládají svá stanoviska a náměty. Komise jsou také výkonným orgánem, pokud jí byl svěřen výkon přenesené působnosti podle § 103 odst. 4 písm. c). V tomto případě na svěřeném úseku odpovídá starostovi.⁴⁷

⁴⁰ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 69

⁴¹ § 109 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

⁴² POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 862 s., ISBN 978-80-7400-739-2, s. 667

⁴³ § 110 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

⁴⁴ § 117 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

⁴⁵ § 118 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

⁴⁶ § 119 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

⁴⁷ § 122 zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích, v platném znění

3.2.5 Postavení starosty vůči občanům

„Starosta je veřejností vnímán jako osoba, která rozhoduje o všem.“ Ve skutečnosti však starosta jako statuární orgán sice podepisuje většinu smluv a dokumentů, ale pouze po předchozím schválení radou či zastupitelstvem, jinak by toto jednání bylo neplatné. Starosta je ve své funkci výjimečný, díky svému postavení a každodenní práci má logicky nejvíce informací, schází se s fyzickými a právníky osobami a občany.⁴⁸

Starosta ze své funkce neplní jen vše, co je uvedeno v zákonech, ale je i zároveň pomocí pro občany v oblasti sociální, psychologické, v podstatě poradním orgánem, kdy se na starostu občané obrací ve svých tíživých životních situacích. Některé požadavky občanů nespádají přímo mezi povinnosti starostů, nicméně při vzájemném soužití se nestarají jen o stránku legislativy, ale také o tu lidskou. Toto lze spatřit zejména u těch, kteří jsou ve funkci na menších obcích, kdy mají občané ke starostovi blíže než k zástupným orgánům státní a veřejné správy nebo samosprávy.

⁴⁸ GERHARD, V., *Novela občanského zákoníku: zesílená odpovědnost starosty*. [online]. 2014. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.letnanskelisty.cz/novela-obcanskeho-zakoniku-zesilena-odpovednost-starosty/d-1578>

3.3 Obec

Obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.⁴⁹ Obec není jen jednotkou státu – územím, důležitý je také prvek pospolitosti a společenství občanů.⁵⁰

Obec má vlastní majetek, je veřejnoprávní korporací. „*Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.*“⁵¹ Obce vykonávají vedle vlastní působnosti (samosprávy) i působnost přenesenou (určitý díl státní správy), jedná se o tzv. smíšený systém.⁵² Obce mají právní osobnost, právo vlastnit majetek a hospodařit s ním, tedy majetkový a ekonomický základ samosprávy.⁵³

3.3.1 Občané obce

„*Každá obec, aby byla skutečnou obcí, musí mít své občany. Jsou to právě občané, kteří se mohou podílet na správě veřejných záležitostí ve své obci, a to jak přímo (kupříkladu referendum, petice), tak nepřímo (zejména volby).*“⁵⁴ Občanem obce je fyzická osoba, která má české občanství a je v obci přihlášená k trvalému pobytu. Pokud občan dosáhne věku 18 let, má právo volit a může být zvolen do zastupitelstva obce, nebo hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem. Má právo nahlížet do rozpočtu obce, podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.⁵⁵

⁴⁹ § 1 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

⁵⁰ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 9-10

⁵¹ § 2 zákona č. 128/2000 Sb.. Zákon o obcích (obecní zřízení)

⁵² KADEČKA, S., PRŮCHA P., *Správní právo – obecná část, multimediální učební text*, Masarykova univerzita, Brno, 2008, s. 25

⁵³ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 862 s., ISBN 978-80-7400-739-2, s. 10

⁵⁴ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck. 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 10

⁵⁵ § 16 Zákona č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení)

3.3.2 Působnost obce

Působností obce se rozumí předmět, obsah a rozsah její činnosti, tj. okruh záležitostí, které obec projednává, rozhoduje a realizuje a za jejich řešení odpovídá. U obcí je působnost dvojího typu, tedy působnost samostatná a působnost přenesená.⁵⁶

„Do samostatné působnosti patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o záležitosti, které do samostatné působnosti svěří zákon. Do samostatné působnosti patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102 (zákona o obcích) s výjimkou vydávání obecních nařízení.“ V samostatné působnosti se obec na svém území stará v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Mezi tyto potřeby patří například uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání.

„Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí a) při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem, b) v ostatních záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona.“⁵⁷

U přenesené působnosti jde o obecní výkon státní správy, tedy takový, který stát nerealizuje přímo svými orgány, ale prostřednictvím obcí a jejích orgánů. Při výkonu přenesené působnosti se obec řídí zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy. Nejedná-li se nařízení obce, řídí se tato rovněž usnesením vlády a směrnicemi ústředních orgánů státní správy.⁵⁸

„V porovnání se samostatnou působností je tak přenesená působnost vykonávána jako státní správa v zájmu státu a její výkon je nikoliv právem obce, nýbrž povinností orgánu obce, kterému je svěřen.“⁵⁹

⁵⁶ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck. 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 37

⁵⁷ § 35 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

⁵⁸ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 82

⁵⁹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 40

Obce s přenesenou působností a obce s rozšířenou působností ve stejném správním obvodu, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce, jež je účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Nicméně aby došlo k uzavření veřejnoprávní smlouvy, musí tento krok odsouhlasit krajský úřad. Smlouva samozřejmě musí obsahovat označení účastníků, dobu trvání, určení rozsahu přenesené působnosti, kterou budou orgány obce vykonávat či způsob úhrady nákladů spojených s tímto výkonem.⁶⁰

3.3.3 Právomoc obce

Právomocí obce se rozumí souhrn oprávnění, jimiž je obec vybavena a právních povinností, jež jsou obci uloženy pro potřeby plnění úkolů obce.⁶¹

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech, které spadají do její samostatné působnosti. Je mu vyhrazeno například schvalovat program rozvoje, obecní rozpočet, závěrečný účet a účetní závěrku. Dále mu je vyhrazeno zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny. Zastupitelstvo také rozhoduje o založení nebo rušení právnických osob, schvaluje jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy apod.⁶²

3.3.4 Druhy obcí

„Zákon o obcích je právním předpisem, který upravuje právní postavení všech obcí v České republice, výjimkou je hlavní město Praha, pro které platí zvláštní zákon.“ Obce se od sebe odlišují svou velikostí, infrastrukturou, počtem obyvatel, ekonomikou apod. *„Mezi obcemi v ČR se nacházejí jak územní útvary s méně než 100 obyvateli, tak i 100 a více tisícová města.“*

⁶⁰ § 63 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

⁶¹ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 81

⁶² § 84 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

„V České republice rozlišujeme tři základní druhy obcí:

- 1) obce „základní“ („vesnické“), které nejsou městy ani městyse,
- 2) městyse a
- 3) města.“⁶³

Obec je městem, pokud má alespoň 3 000 obyvatel, a jestliže tak stanoví na její návrh předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Městysem je obec, jestliže na její návrh toto stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.⁶⁴

Z hlediska objemu výkonu přenesené působnosti rozdělujeme obce do 3 skupin, a to na obce s běžnými obecními úřady – prvního stupně, obce s pověřeným obecním úřadem – druhého stupně a obce s rozšířenou působností – třetího stupně.

Obce I. stupně vykonávají přenesenou působnost pouze v základním rozsahu. Výkon přenesené působnosti je realizován prostřednictvím obecního úřadu nebo zvláštních orgánů, jako je například komise pro projednávání přestupků. „Některé z těchto obcí vykonávají rovněž působnost matričního úřadu.“⁶⁵ Výkon přenesené působnosti je zde problematický, většinou není v možnostech malých obcí zajistit požadovanou odbornou úroveň a přenesenou působnost pak zajišťuje starosta obce nebo jiný zastupitel. Pozor na to, požadovanou odbornou způsobilost pro výkon státní správy zajišťuje státní správa prostřednictvím speciálních školení, které pro své zaměstnance realizuje. Je to školení, které je zakončeno zkouškami odborné způsobilosti (ZOZ) a je to taková malá maturita.

Obce II. stupně mimo základního rozsahu přenesené působnosti (jako obce I. stupně) zajišťují výkon i dalších agend v rámci přenesené působnosti. Kromě této agendy vykonávají přenesenou působnost na úseku stavebního úřadu, matričního úřadu, agendy práva životního prostředí apod. Tyto obce mají profesionální úředníky a jsou schopni agendu v základním rozsahu vykonávat.

Obce III. stupně zabezpečují značně rozsáhlý výkon přenesené působnosti. Od roku 2003 nahradily ve výkonu státní správy zrušené okresní úřady. Vykonávají přenesenou

⁶³ HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd., díl 1. část 1-3 Praha: C. H. Beck, ISBN 978-80-7179-254-3 s. 154

⁶⁴ § 3 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

⁶⁵ KOČÍ, R. 2012. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 240 s. ISBN 978-80-87576-28-1. s.73

působnost obcí I. a II. stupně, rozšířenou o působnost v oblasti živnostenského podnikání, vydávání osobních a cestovních dokladů, řídičského oprávnění, registr vozidel, sociálněprávní ochranu dětí, agendu úřadu územního plánování apod.⁶⁶

3.3.5 Svazky obcí

Obce také mohou spolupracovat například tím, že mohou vytvářet dobrovolné svazky obcí. Ty vznikají na základě smlouvy o vytvoření svazku, které spolu může několik obcí dobrovolně uzavřít. Jedná se o formu spolupráce, jejímž cílem je například regionální rozvoj či získání dodací, na které by samostatně obec nedosáhla.

Členy svazků obcí mohou být jen obce jako takové a jen obce jako „základní“ územní samosprávné celky, to znamená, že kraje členem svazku obcí být nemohou.⁶⁷

„Svazek obcí je právnickou osobou, která vede účetnictví podle zákona o účetnictví.“ Zápisem do rejstříku svazků obcí vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla svazku obcí vzniká svazek obcí.⁶⁸

„Členství obce ve svazku obcí je jejím právem, nikoliv povinností. Členem svazku obcí mohou být i ty, které spolu nesousedí, obce z různých krajů, nikoliv však z jiných států.“ Svazek obcí, jak již bylo shora uvedeno, vede účetnictví podle zákona o účetnictví, hospodaří dle § 38 a násl. zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a jeho hospodaření je přezkoumáno ve smyslu § 53, resp. dle zákona o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.⁶⁹

Rozpočet obce, který je finančním plánem, je sestavován podle Zákona č. 250/2000 Sb., zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Rozpočtový rok je stejný jako kalendářní rok. *„Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. Může být schválen jako přebytkový, jestliže některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech nebo jsou-li určeny ke splácení jistiny úvěru z předchozích let.“*⁷⁰ *„Po schválení*

⁶⁶ KOČÍ, R. 2012. *Obecní samospráva v České republice: Praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 240 s. ISBN 978-80-87576-28-1.

⁶⁷ PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 276 s. ISBN 978-80-210-5590-2 s. 78

⁶⁸ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck. 862 s., ISBN 978-80-7400-739-2, s. 297-298

⁶⁹ POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář, 1. vydání*, Praha: C. H. Beck. 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2, s. 299

⁷⁰ § 4 Zákona č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

*rozpočtu v zastupitelstvu územního samosprávného celku a orgánech svazku obcí se jeho rozpis provádí neprodleně. Při rozpisu rozpočtu se rozpočet člení podle podrobné rozpočtové skladby.*⁷¹

Podle § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů mohou svazky obcí zřizovat peněžní fondy. Zdrojem peněžních fondů jsou například přebytky hospodaření z minulých let, příjmy běžného roku apod. „V případě, že se svazek obcí podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu Evropské unie.“⁷²

⁷¹ § 14 Zákona č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

⁷² § 39 odst. 3 Zákona č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

4 Praktická část

Tématem této práce bylo vyhodnotit úlohu, postavení a odpovědnost starosty obce.

Teoretická část byla zpracována formou obsahové analýzy právních textů pojednávajících o postavení starosty obce, volbách a uvolnění starosty, o pravomocích a povinnostech starosty obce, jeho odpovědnosti a odměňování. Byly specifikovány vazby starosty k ostatním orgánům obce, popis obce jako územně samosprávného celku, její působnost, pravomoci, druhy obcí a spolupráce obcí ve svazcích.

V praktické části došlo k základnímu sběru dat z běžně dostupných informací prostřednictvím webových stránek jednotlivých obcí. Následně byl proveden výzkum formou dotazníku, jímž bylo osloveno celkem 23 starostů ze Svazku obcí Podřipsko. Dotazník byl představitelům obcí cíleně zaslán prostřednictvím e-mailu, ve kterém byli požádáni o jeho vyplnění spolu s odkazem na webové stránky www.survio.cz, kde byl dotazník vytvořen a umístěn. Sběr dat probíhal od října do listopadu roku 2021. Na dotazník zprvu odpovědělo 12 starostů, nicméně vzhledem k tomu, že v první vlně neodpověděli všichni, byli opětovně požádáni, na což zareagovalo dalších 5 respondentů. Návratnost dotazníku je tedy téměř 74 % (73,91 %), z čehož by se dalo usuzovat, že se jedná o relevantně získaná data.

4.1 Základní informace o svazku a jednotlivých obcích

Svazek obcí Podřipsko je kooperační svazek obcí v okrese Litoměřice. Sídlem svazku je město Roudnice nad Labem. Jedná se o organizaci celkem 23 obcí založenou v roce 2004. Svazek byl založen k ochraně společných zájmů a ke znásobení sil a prostředků při prosazování společných záměrů přesahujících svým rozsahem a významem každou obec ve svazku. Hlavním cílem svazku je podpora regionálního rozvoje, dílčím tématem svazku může být například získávání finančních prostředků za účelem naplňování předmětu činnosti a další.⁷³

⁷³ SVAZEKPODRIPSKO.CZ. *Svazek obcí Podřipsko* [online]. 2014-2020 Svazek obcí Podřipsko [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: <http://www.svazekpodripsko.cz/>

Obrázek 1 Mapa členských obcí

Zdroj: <http://www.svazekpodripsko.cz/>

Ve svazku jsou 3 obce s počtem obyvatel od 100 - 300, jedná se o Černěves, Kyškovice a Záluží. Obcí s množstvím obyvatel od 301 - 500 je zde celkem 9, když se jedná o Břízu, Ctiněves, Černouček, Doksany, Dušníky, Libotenice, Vražkov, Vrbice a Židovice. Další početnou skupinu obcí s počtem obyvatel od 501 - 1 000 obyvatel tvoří 9 z nich: Dobříň, Horní Beřkovice, Chodouny, Kleneč, Krabčice, Libkovice pod Řípem, Mnetěš, Račiněves a Vědomice. Ve svazku obcí jsou pak dvě samostatné, jedna s počtem obyvatel od 1 001 - 2 000, když zde se jedná o Straškov-Vodochody a hlavním členem je obec, která

má nejvíce obyvatel, tedy od 12 000 – 13 000, jedná se o Roudnici nad Labem.⁷⁴ Podrobný popis s počtem obyvatel je uveden v tabulce 2 níže. Vedení obcí je vloženo do rukou zastupitelstva, v čele těchto obcí stojí vždy starosta zastupovaný místostarostou. Ve 12 obcích se jedná o starostu – zástupce mužské populace a v 9 případech se jedná o starostku – ženu.

Tabulka 2 Počet obyvatel ve Svazku obcí Podřipsko

Název obce	Počet občanů v obci		
	Muži	Ženy	Celkem
Bříza	236	214	450
Ctiněves	180	196	376
Černěves	110	109	219
Černouček	163	141	304
Dobříň	280	266	546
Doksany	200	238	438
Dušníky	219	186	405
Horní Beřkovice	447	504	951
Chodouny	331	332	663
Kleneč	287	265	552
Krabčice	434	455	889
Kyškovice	139	142	281
Libkovice pod Řípem	255	287	542
Libotenice	217	223	440
Mnetěš	278	276	554
Račiněves	299	304	603
Roudnice nad Labem	5 920	6 333	12 253
Straškov-Vodochody	507	552	1 059
Vědomice	443	436	879
Vražkov	225	194	419
Vrbice	267	274	541
Záluží	94	112	206
Židovice	200	182	382

Vlastní zpracování. Zdroj: www.mvr-cr.cz

4.2 Dotazníkové šetření

Výzkum byl prováděn kvantitativní metodou za použití dotazníku, který byl vytvořen dle teoretických poznatků z první části této práce. V rámci dotazníkového šetření byly využity otázky týkající se postavení starosty či vztahů k orgánům obce. Dotazník, který

⁷⁴ MINISTERSTVO VNITRA. *Informativní počty obyvatel v obcích*. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.mvr-cr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

byl sestaven za použití webové stránky www.survio.cz, byl zaslán starostům elektronicky. Dotazníkem, který byl poskytnut na dobu téměř dvou měsíců, bylo osloveno všech 23 starostů obcí, které jsou ve Svazku obcí Podřipsko. Jednalo se o celkem 18 dotazů, kdy některé byly položeny jako uzavřené, některé otevřené a jiné dotazy obsahovaly užší výběr možností.

4.3 Data a jejich vyhodnocení

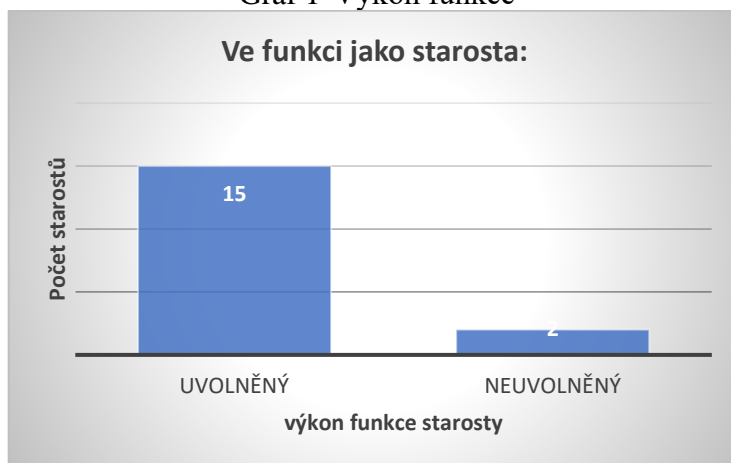
Některé otázky byly otevřené, aby byl ponechán prostor pro vlastní vyjádření k dané problematice. Všechny otázky byly řádně zodpovězeny. Vzhledem k tomu, že bylo osloveno celkem 23 starostů, z nichž odpovědělo na dotazník 17 z nich, činí návratnost dotazníku ve výši 74 %.

4.4 Vyhodnocení dotazníku

Dotazníkové šetření se ukázalo jako relevantní zdroj dat pro bakalářskou práci, neboť jeho návratnost je celkem vysoká a nebyly zde shledány chyby v odpovědích či odpovědi nedostatečné. Dotazované osoby svým způsobem zastupují činnost státní správy a zároveň zastupují hlas lidu, tudíž se jejich názory dají považovat za maximálně spolehlivé a není třeba získaná data ověřovat. Následuje přehled položených otázek a vyhodnocení došlých odpovědí.

Otázkou č. 1 „**Pro výkon funkce působíte jako?**“ bylo cílem zjistit, zda dotazovaný působí ve své funkci jako uvolněný nebo neuvolněný orgán, když tato data jsou podstatná pro zjištění, zda se dá úřad starosty obce vykonávat při běžném zaměstnání, nebo se jedná o natolik náročnou a všestrannou činnost, která vyžaduje uvolnění z běžného výkonu původní profese a je tedy nezbytný výkon funkce starosty obce na plný úvazek. Zde se dá ještě uvažovat o velikosti zkoumané obce, když v menších obcích nemusí být natolik rozsáhlá agenda obce srovnatelná s obcemi většími.

Graf 1 Výkon funkce

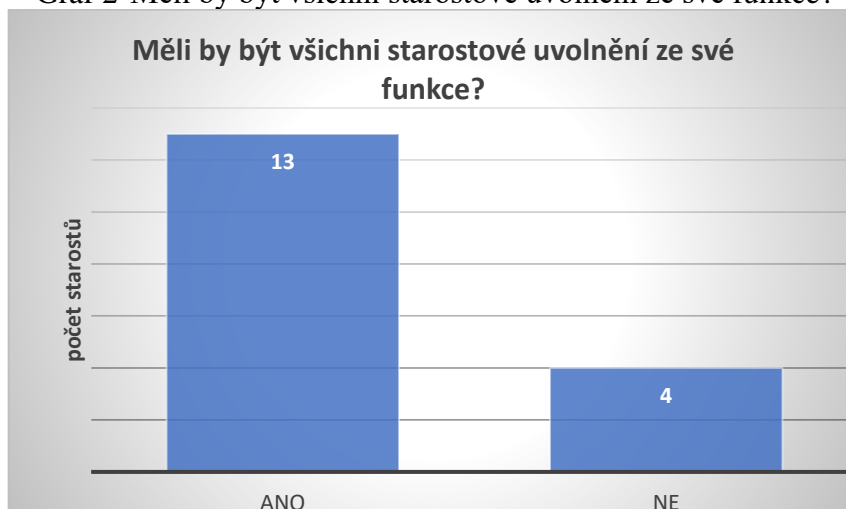

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu vyplývá, že 15 starostů vykonává svou funkci s tím, že jsou uvolněni ze své původní profese a pouze 2 starostové tuto činnost vykonávají jako neuvolnění, tedy v souběhu se svým zaměstnáním. Ve Svazu obcí Podřipsko je valná většina starostů ze své profese uvolněna. Vzhledem k tomu, že se jedná o obce I., II., i III. typu s různými počty obyvatel, dal by se tento vzorek pojmout jako reprezentativní pro celou Českou republiku a mohl by zde být i předpoklad toho, že funkce starosty obce se nedá zcela bez potíží vykonávat v souběhu s běžným povoláním.

Otázka č. 2 „**Měli by být podle Vašeho názoru všichni starostové uvolnění?**“ má za cíl reflektovat názor úsudek jednotlivých představitelů obcí, zda souhlasí s myšlenkou, která má svůj základ v otázce č. 1 – tedy zda lze vykonávat tuto politickou funkci v souběhu s běžnou profesí či nikoliv.

Graf 2 Měli by být všichni starostové uvolnění ze své funkce?

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi na otázku č. 2 jasně ukazují, že valná většina souhlasí s tím, co bylo zjištěno shora, tedy že by starosta měl funkci vykonávat jako uvolněný, neměl by funkci vykonávat souběžně se svým zaměstnáním. Tímto způsobem odpovědělo celkem 13 dotázaných a pouze 4 odpovědi byly záporné. V této souvislosti se nabízí, že výkon této funkce závisí na velikosti úřadu, který je danou osobou zastáván. Pokud se jedná o menší obce do 300 obyvatel, je zde předpoklad, že vykonávaná agenda i rozsah činností nepokryjí plný úvazek.

Dotaz „Kolik let jste ve funkci?“ byl položen zejména pro zjištění, zda se jedná o starostu nově zvoleného, který se v úvodu své funkce s touto především seznamuje či se jedná o starostu letitého, jež nezbytné činnosti týkající se chodu obce již velmi dobře zná.

Graf 3 Počet let ve funkci starosty obce

Zdroj: vlastní zpracování

Ze shora uvedeného grafu vyplývá, že ve svazku obcí Podřipsko jsou starostové v některých obcích již řadu let, když jeden respondent uvedl 31 let ve funkci, další pak 17 let a 12 let. Nejvíce respondentů je v prvním volebním období v rozmezí od 1 do 4 let. Ve druhém volebním období je 5 starostů. Lze tedy předpokládat, že názory respondentů v prvním volebním období se mohou lišit od těch, kteří jsou ve funkci delší období. Je zřejmé, že starostové, kteří jsou ve funkci po delší období, mají mnohaleté zkušenosti ve funkci.

Cílem dotazu č. 4 „Co se Vám podařilo zrealizovat za dobu, co jste ve funkci starosty?“ bylo zmapovat, jakými aktivitami především se představitelé obcí nejčastěji zabývají a které činnosti tedy patří mezi náročnější. Jednalo se o otázku otevřenou, aby byly

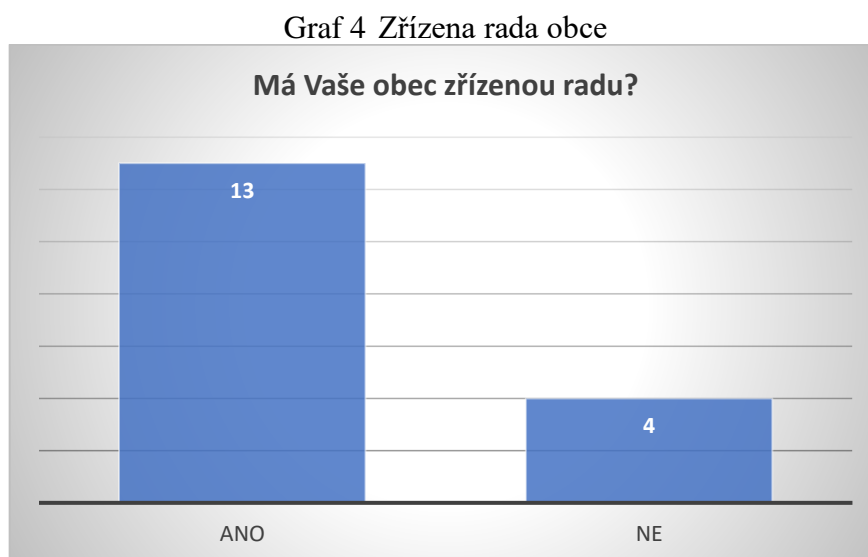
zachovány veškeré možnosti odpovědí. Nejčastější odpovědi se týkaly získání dotací, sestavení konceptů rozvoje zeleně, oprav a renovací chodníků, dětských hřišť, rekonstrukcí budov úřadů, rekonstrukcí škol apod. Z došlých odpovědí je patrná shoda v investičních akcích obcí, když tyto se mohou zdát pro malé obce skutečně náročné nejen časově či finančně.

Otázka č. 5. znějící **„Jaké byly Vaše první měsíce ve funkci? Tato otázka byla taktéž otevřená. Pět respondentů uvedlo, že tyto začátky byly skutečně náročné, především bylo nezbytné zmapovat situaci po předešlém vedení obce a bylo skutečně důležité se průběžně vzdělávat. Dva respondenti uvedli, že první měsíce ve funkci byly těžké, tři respondenti uvedli, že byly seznamovací. Jeden respondent uvedl, že v prvních měsících nový starosta malé obce vůbec netuší, jaké starosti na něj číhají, ale byly to měsíce pohodové. Někteří uvedli odpověď v tom smyslu, že se jednalo o „období bez problémů, normální“.** Tato otázka byla položena z důvodu zájmu autorky a potvrzení jejího názoru, že první měsíce ve funkci jsou vždy těžké. Z odpovědí vyplynulo, že ne všichni starostové měli první období velmi obtížné.

Další otevřenou otázkou byla otázka č. 6. **„Měl by mít starosta, podle Vašeho názoru, více pravomocí? V případě, že ano, prosím uveďte, v jaké oblasti.“** Touto otázkou bylo sledováno, zda považují čelní představitelé obcí své pravomoci za dostatečné, případně v jakých oblastech by se pravomoci daly rozšířit či naopak omezit. Vzhledem k tomu, že se jedná o osoby „z praxe“, je možné jejich odpovědi považovat za skutečně objektivní.

Na tuto otázku odpověděli 2 starostové, že neví. Zde by se nabízelo poskytnout širší časový prostor pro rozmyšlení odpovědi, nicméně výzkum dosud prokázal jistý nedostatek času na činnosti nad rámec běžného. Jeden starosta uvedl že představitelé by měli mít více pravomocí, a to zejména v oblasti samostatné působnosti, nicméně neuvedl žádný konkrétní příklad. Další jeden dotázaný uvedl, že vždy záleží na situaci v obci. Pokud zastupitelé spolupracují a daří se na věcech domluvit, je přínosné pro všechny, když se ví, co se na obci děje. Většina odpovědí však zněla záporně, tedy že by starosta neměl mít více pravomocí, z čehož se dá usuzovat, že nastavená pravidla pro výkon funkce starosty, jsou dostačující. Z odpovědí respondentů tedy vyplývá, že více pravomocí není zapotřebí.

Otázka č. 7. „**Má Vaše obec zřízenou radu?**“ byla spíše doplňující a pro odlehčení, neboť se jedná o informace, které patří mezi veřejně prezentované. Rada obce je výkonným orgánem obce v samostatné působnosti. Pokud obecní rada zřízena není, je tato pravomoc svěřena právě starostovi. Možná výhoda by se dala spatřit v tom, že jednání rady je svoláváno dle potřeby a jednání je neveřejné.

Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto uzavřenou otázku 13 respondentů uvedlo, že v jejich obci rada zřízená je. Ve 4 obcích rada obce není, tudíž v těchto obcích jsou činnosti rady obce přeneseny právě na starostu a zastupitelstvo, a to dle § 99 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Dalo by se uvažovat, že se jedná o ty nejmenší obce ze svazku, kde rada právě zřízená není.

Dotazem č. 8 „**Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**“ bylo zjišťováno, zda vyšší vzdělání výkonu funkce napomáhá a usnadňuje, nebo zda se jedná o záležitost, která na činnost starosty nemá vliv. Rovněž by se dalo usuzovat, že vyšší vzdělání by mohlo nést jistou vyšší prestiž v očích voličů.

Tabulka 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Vzdělání	počet starostů
Vysokoškolské	9
Středoškolské	6
Vyučen	2

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výzkumu bylo zjištěno, že 9 respondentů má vysokoškolské vzdělání, 6 starostů středoškolské a 2 jsou vyučeni. Obecně lze předpokládat, že vyšší vzdělání s sebou nese širší rozhled pro rozmanitější působení ve vedení obce. Důležité je také zaměření studia, když vzdělání například v oborech veřejné správy bude mít pro obec jistě vyšší přínos než studium specializovaných jednostranných oborů.

Vysokoškolské vzdělání je jistě přínosem pro tak významnou funkci starosty, i když není prioritní. Dle názoru autorky, by měl mít starosta, alespoň středoškolské vzdělání, neboť se předpokládá alespoň minimální znalost administrativních procesů, neboť toto je ve vedení obce jistě velmi důležité. Nedílnou součástí vzdělání by měla být také praxe, starosta by měl disponovat praktickými znalostmi z různých oblastí.

Otázkou č. 9, zda „**Má podle Vašeho názoru vliv vzdělání na funkci starosty?**“ byla především ověřována data získaná na základě dotazu č. 8. Otázka byla uzavřená, když názory mohly být prezentovány pouze ve smyslu, že má vzdělání vliv na funkci starosty či nikoliv.

Graf 5 Vliv vzdělání na funkci starosty

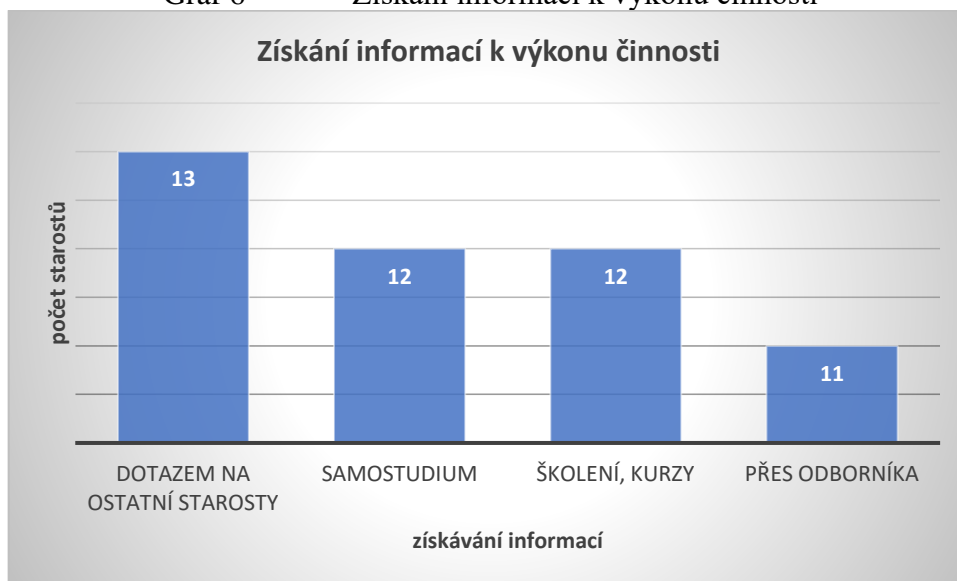

Zdroj: vlastní zpracování

Z výzkumu vyplývá, že 11 respondentů zastává názor, že vzdělání má významný vliv na funkci starosty a 6 respondentů uvedlo, že tento vliv nemá. Jak již bylo výše uvedeno, vzdělání může mít vliv zejména na kvalitu odváděné práce a je jistě výrazným přínosem, a nejen vzdělání, ale i znalosti jsou v souladu s tím, jak představitel obce smýšlí, jakou v životě dosáhl praxi nebo jaké má k dispozici zdroje.

Co se týká vzdělanosti, nabízelo se položit dotaz č. **10 „Jak získáváte informace k výkonu své činnosti?“**, z čehož by mělo být patrné, jaký důraz na získávání nových informací je ze strany hlav obcí kladen a jaké informační kanály jsou k tomuto účelu využívány. Získávání informací a další vzdělávání je skutečně nezbytnou součástí aktivit starosty obce, neboť současný svět funguje velmi dynamicky a neustále se mění a vyvíjí.

Graf 6 Získání informací k výkonu činnosti

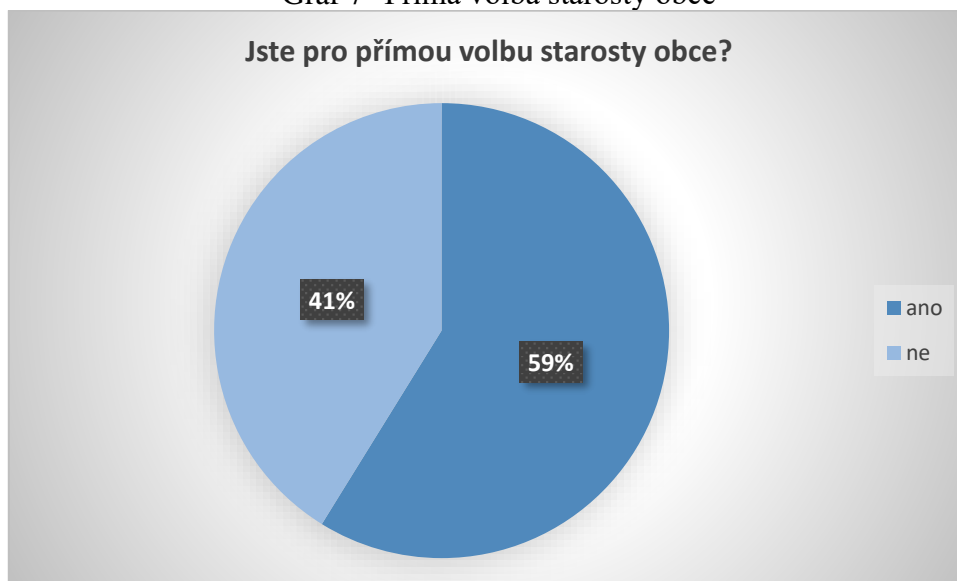

Zdroj: vlastní zpracování

Jednalo se o polouzavřenou otázku, když na výběr bylo ze čtyř výše uvedených možností. Výzkumem bylo potvrzeno, že získávání informací je skutečně nedílnou součástí pracovní náplně všech starostů. Výstup z této otázky pak odpovídá tomu, že všechny varianty jsou realizovány, nicméně prioritní možnost, která dominovala u 13 respondentů, byla dotazem na ostatní starosty (13 odpovědí), další nejčtenější možnosti jsou samostudium a školení, když takto odpověděli starostové shodně po 12 a pomoc odborníka uvedlo 11 z dotazovaných starostů. Starostové především spoléhají na pomoc od ostatních starostů, neboť se zde předpokládá silnější právě ta praktická stránka a úspora času při hledání nových dat. Při výkonu své funkce se také ve velké míře obrací na odbornou pomoc.

Otázka č. 11 „**Jste pro přímou volbu starosty obce?**“ měla za cíl reflektovat názorový proud představitelů aktivního i pasivního volebního práva. Jedná se o otázku, která je řešena napříč politickým spektrem v rámci celé České republiky.

Graf 7 Přímá volba starosty obce

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedený graf vystihuje, že více než polovina (10) respondentů souhlasí s přímou volbou starosty obce a 7 z dotázaných nemá o tuto možnost zájem či souhlasí s aktuální úpravou. Toto téma je velmi diskutované již delší dobu a z uvedeného vyplývá, že by více než polovina respondentů přímou volbu starosty uvítala, když by se mělo jednat zejména o vůli voličů.

Na shora uvedenou otázku navazuje otázka č. 12 „**Vyjádřete se, k přímé volbě starosty.**“ Tato otázka byla otevřená a byl ponechán prostor pro vyjádření a objasnění vlastních myšlenek k tématu. Zde respondenti zejména uvedli, že by lidé měli možnost si zvolit svého zástupce samostatně, další odpovědi se týkaly toho, že není zřejmé, zda voliči dokážou posoudit schopnosti navrhovaného člověka a v rámci ostatních odpovědí bylo sděleno, že starosta především potřebuje spolupracovat se svým zastupitelstvem, tedy že břemeno vládnutí nenese jen starosta obce.

Další otevřenou otázkou byla otázka č. 13 „**Je pro Vaši obec přínosem být ve svazku obcí? Pokud, ano, uveďte jakým. Pokud ne, uveďte proč.**“ Záměrem bylo zmapovat a ověřit, zda a jakým způsobem jsou starostové obcí schopni a ochotni spolupráce a jestli aktuálně nastavené možnosti jsou ku prospěchu spolupracujících obcí.

Tabulka 4 Přínos pro obec být ve svazku obcí

Přínos ve svazku obcí	Počet starostů	Důvod
Ano	14	poradenská činnost, dotace, vzájemná pomoc, silní jako celek
Ne	3	zbytečná agenda, práce bez efektu

Zdroj: vlastní zpracování

Samotný výzkum pak prokázal, že spolupráce je pro drtivou většinu (14) obcí přínosem, který spočívá zejména v možnostech čerpat dotace přes spolek, na které samostatně obec nedosáhne, ve společném řešení problémů, které se na obcích vyskytují v obdobných situacích, ve větším důrazu při vyjednávání vůči jiným institucím jako svazek než jednotlivá obec, v přijatelných podmínkách v různých službách pod záštitou celku. Oproti tomu bylo zjištěno, že minimum odpovědí (3) je negativních, tedy že přínosem takto nastavená spolupráce není, neboť se s tím pojí nadbytečná agenda a činnosti nad rámec běžné agendy bez požadovaného efektu. Z odpovědí je zřejmé, že svazek obcí je pro převážnou většinu obcí prospěšný.

Otázkou č. 14. „**Jaký řešíte momentálně problém v obci?**“ bylo nezbytné ověřit, zda jsou některé problematické oblasti pro obce společné či zda obce sužují obdobné potíže. Jednalo se o otázku otevřenou, takže byl ponechán volný prostor pro možnost vyjádření. Vyhodnocení odpovědí je uvedeno v tabulce níže.

Tabulka 5 Aktuální problémy v obci

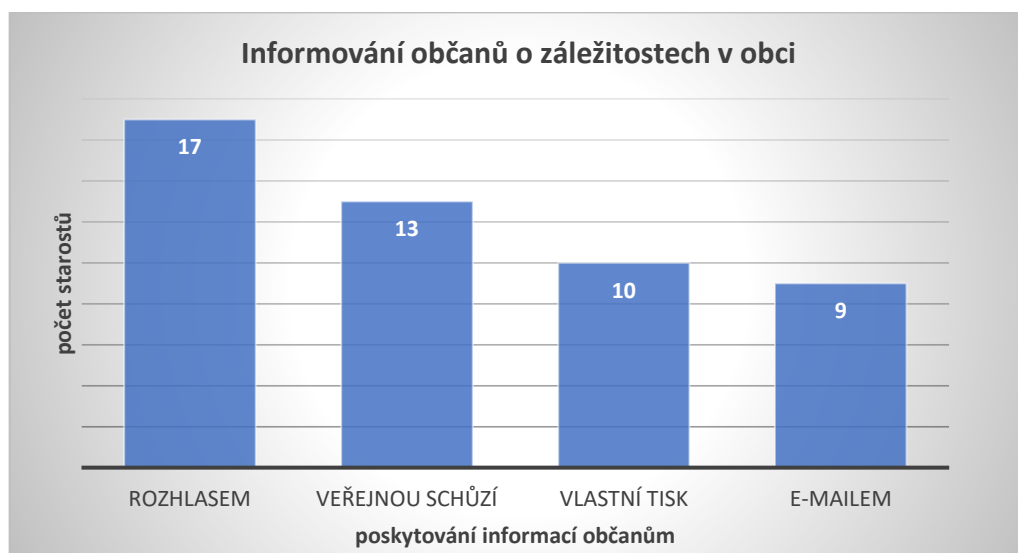
Problém v obci	Počet obcí
více problémů	1
nedostatek míst k bydlení	1
vysokorychlostní trať	1
nárůst cen za služby	1
investice s krajem	1
Žádný	2
Běžný	2
Parkování	3
odpadové hospodářství	5

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků výzkumu uvedených v tabulce č. 5 je evidentní, že obce jsou sužovány různými problémy, když byly uváděny nedostatky spojené s vysokorychlostní tratí, dále investice s krajem (až extrémně dlouhodobé záležitosti), nedostatek míst k bydlení pro mladé. Vyšší počet shodných odpovědí se týkal zejména potíží s parkováním nebo v souvislosti s odpadovým hospodářstvím (například nedostačující kapacita čističky odpadních vod). U dvou obcí aktuálně neřeší žádné potíže vyžadující náročnější činnost a dvě obce uvedly, že řeší běžné problémy, pod čímž si lze představit prakticky cokoliv. Je tedy zcela zřejmé, že život v různých obcích skýtá různé možnosti i různé nedostatky, které vzhledem k tomu, že nejsou pro více obcí společné, jsou řešeny v rámci svých vlastních možností a schopností.

Dotazem č. 15 „**Jak informujete občany o důležitých záležitostech obce?**“ bylo nezbytné zjistit, jak starosta komunikuje se svými občany a jak je aktivní při distribuci nezbytných a důležitých informací. Zde se jednalo o polouzavřenou otázku, když odpovědi byly limitovány do 4 možností.

Graf 8 Informování občanů

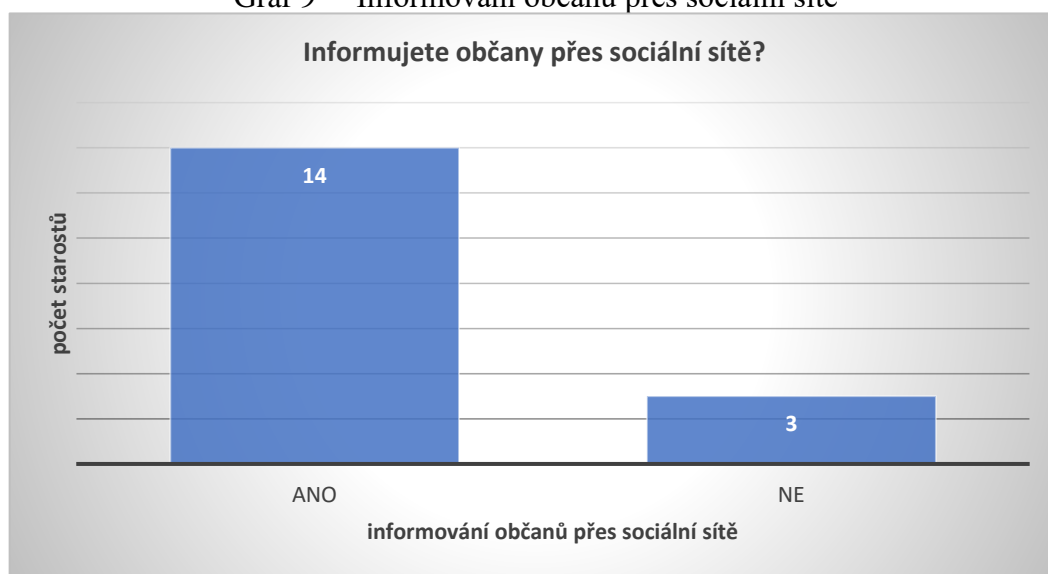
Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku všichni starostové uvedli, že jsou občané informováni prostřednictvím rozhlasu, 13 z nich dále informuje prostřednictvím veřejné schůze, vlastním tiskem informuje o dění v obci 10 starostů a formou e-mailu pak komunikuje 9 starostů ze

všech dotazovaných. Informování občanů by mělo být nedílnou součástí činností každé obce. Informačních kanálů existuje celá řada a jistě by se našly i další možnosti výběru. Z výzkumu pak vyplynulo, že informovanost prostřednictvím rozhlasu je dle názoru autorky zřejmě nejlepší volbou pro zprostředkování informací občanům.

Na základě otázky č. 16 „**Informujete občany i přes sociální sítě?**“ bylo ověřováno, zda současný trend komunikačních kanálů přes sociální sítě používají pro zprostředkování informací i starostové obcí, když toto je považováno v současném světě téměř za samozřejmost. Výsledek výzkumu je uveden v grafu č. 9.

Graf 9 Informování občanů přes sociální sítě

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu zcela jednoznačně vyplývá, že výše zmíněný trend komunikace velmi dobře funguje i při interakci obec-občan. Starostové ve zkoumaném regionu své občany informují i přes sociální sítě ve většině případů (14) a pouze 3 dotazovaní uvedli, že nikoliv. Nicméně je důležité dodat, že pokud starosta chce své občany prostřednictvím těchto sítí informovat o dění v obci, je nezbytné, aby i občané tento způsob komunikace hojně využívali.

Otázka č. 17 „**Ohodnoťte, jaká je ve Vaší obci občanská vybavenost?**“ byla více informativní a pocitová ze strany starostů. Cílem bylo zjistit, jak jednotliví představitelé vnímají svou obec a co je možné jejím prostřednictvím nabídnout jednotlivým občanům – voličům. Jednalo se o otázku s nabízenou bodovou škálou od 1 do 10 bodů.

Bodové ohodnocení ve výši 7 a 8 bylo zvoleno nejčastěji, tedy z tohoto lze usoudit, že občanská vybavenost je v těchto obcích dostatečná a mohla by tak v jisté míře uspokojovat nejen základní potřeby každodenního života zde žijících občanů. Z výzkumu dále vyplývá, že 3 obce mají, dle názoru starosty, vynikající občanskou vybavenost (10 bodů), tedy že obec dokáže uspokojovat potřeby občanů nad rámec základních potřeb. Zde by se dalo uvažovat, že se jedná o větší obce a města, která mohou nabídnout občanům více než menší obce. Zbývající odpovědi, dle bodového hodnocení v rozsahu 5 a 6 bodů, lze zhodnotit tak, že obec může poskytnout občanům základní vybavenost, když za dalšími službami již je nutné dojíždět do větších měst. Výsledky tohoto výzkumu však lze považovat za celkem subjektivní, neboť každý občan může mít jiné potřeby. Všeobecně se však lze domnívat, že ve vybraných obcích, dle názoru starostů, je občanská vybavenost na velmi dobré úrovni.

Poslední dotaz č. 18 „**Ohodnoťte, jaká je v obci dopravní dostupnost.**“ navazuje na předešlou otázku, když dopravní dostupnost by mohla být součástí občanské vybavenosti. V tomto kontextu je však dotaz položen samostatně, neboť by se dalo jednat o dopravní dostupnost zejména právě pro uspokojování potřeb občanů nad rámec běžných potřeb, či zda existují možnosti spojení či únikové schopnosti dopravy například v krizových situacích. Dotaz je rovněž formulován tak, aby bylo možno dopravní dostupnost ohodnotit bodově na škále od 1 do 10 bodů.

Dle zjištěného je možné hodnotit dopravní dostupnost jako přijatelnou, když nižší bodové hodnocení (2 a 4 body) uvedli 4 starostové a zbylí respondenti označili dopravní dostupnost v obci ve vyšších bodových hodnotách (od 6 do 10). Je tedy možné vyhodnotit, že podmínky dopravní dostupnosti v mnoha obcích reflektují potřeby nejen běžných občanů.

5 Výsledky a diskuse

Cílem bakalářské práce bylo vyhodnotit postavení starosty obce z pohledu platné právní úpravy se zaměřením na jeho pravomoci, působnost a odpovědnost.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ve výkonu funkce působí 15 respondentů jako uvolněných, pouze 2 respondenti jako neuvolnění. 13 respondentů se shodovalo na názoru, že starosta by měl být ve funkci uvolněný, 4 respondenti odpověděli záporně. Tedy názor 13 starostů se shoduje s názorem autorky, že by starostové měli být ze své funkce uvolněni. Lze tedy předpokládat, že neuvolněný starosta, který má své zaměstnání a působí ve funkci starosty, není schopen v některých případech řádně svou funkci vykonávat.

Jeden z dotazovaných respondentů je ve funkci již 31 let a 2 respondenti působí ve funkci teprve rok. Převážná většina respondentů (13) odpovědělo, že obec má zřízenou radu. Co se týče nejvyššího dosaženého vzdělání, tak 2 respondenti uvedli, že jsou vyučeni, 6 respondentů má středoškolské vzdělání a převažuje vysokoškolské vzdělání v počtu 9 respondentů. Z odpovědi na otázku, zda má vliv vzdělání na funkci starosty převažovala odpověď ano, má vliv, a to v počtu 11 respondentů oproti 6 z nich, kteří jsou toho názoru, že vzdělání vliv na funkci nemá. To je i podle názoru autorky důležitý aspekt pro tak náročnou a zodpovědnou práci jako je funkce starosty, i když ne prvořadý.

Z dotazníku vyplynulo, že respondenti získávají informace k výkonu své činnosti nejen přes odborníky, školení a kurzy, samostudiem, ale v nejvíce dotazem na ostatní starosty. Své občany informují o důležitých záležitostech nejčastěji formou rozhlasu, veřejnou schůzí, méně vlastním tiskem a e-mailem. Informovanost občanů přes sociální sítě uvedla téměř většina respondentů (14 z 17). Informovanost prostřednictvím sociálních sítí je dle názoru autorky přínosná vzhledem k dnešní době elektronických komunikací. Občanská vybavenost a dopravní dostupnost v obcích je dle názoru starostů vyhovující.

Co se týče otázky přímé volby, tak v tomto regionu převažuje možnost zavedení přímé volby, 11 respondentů bylo pro zavedení přímé volby, 6 respondentů nesouhlasí se zavedením přímé volby. Touto problematikou se zabývala i Analýza zavedení přímé volby starostů Ministerstva vnitra České republiky, a přímou volbu starostů se snažilo prosadit i SMS ČR. Jak je zřejmé, tato otázka již byla řešena dříve a dle názoru autorky bude řešena ještě v dalších letech, a i v této oblasti se nabízí prostor pro další výzkumy.

Jak již bylo shora uvedeno, převážná většina starostů je toho názoru, že je vhodné, aby starosta byl ze své funkce uvolněný, tudíž autorka navrhuje změnu právní úpravy v této oblasti. Starosta by měl funkci vykonávat tzv. „na plný úvazek“, měl by být pro funkci ze svého zaměstnání uvolněn.

Na základě teoretických poznatků v oblasti veřejnoprávní odpovědnosti starosty obce bylo zjištěno, že tento nese značnou odpovědnost ze své funkce. Je vhodné, aby využil například v oblasti čerpání dotací, práva, účetnictví nebo v oblasti daní pomoci odborníka, který se v dané oblasti pohybuje a pokud by i přesto došlo k nějaké sporné otázce, odpovědnost by nesl tento odborník. V případě zkoumaného svazku je autorkou navrhováno, aby svazek využil společného odborníka, který bude svazku nápomocen v konkrétní oblastech a sporných bodech a bude znát problematiku daného svazku. I přesto, že bude mít obec odborníka na situace, s kterými si starosta nebude vědět rady, i tak je vhodné, aby starosta měl pojištění odpovědnosti za způsobenou škodu.

6 Závěr

Na základě výzkumu právní úpravy byla vyhodnocena problematika úlohy a postavení starosty obce, jeho pravomoci a povinnosti, odpovědnost, odměňování a vztah starosty k orgánům obce.

V rámci bakalářské práce byla provedena obsahová analýza právních textů z pohledu úlohy a postavení starosty obce.

Dotazníkové šetření bylo přínosné pro tuto práci, když z 23 respondentů odpovědělo 17.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že problematiku uvolnění starosty obce je na místě vhodné vyřešit, a to tím, že by každý starosta byl ze své funkce uvolněný, tedy by měli všichni starostové dostatek času pro výkon tak důležité funkce. Autorka tedy navrhuje změnu právní úpravy v problematice uvolnění z funkce starosty obce tak, že všichni vrcholní představitelé obcí by neměli vykonávat tuto funkci souběžně se svým zaměstnáním, tudíž by měli působit ve funkci jako uvolnění.

Z výzkumy vyplynulo, že 18 % respondentů v některých obcích je ve funkci již řadu let, tudíž se dá předpokládat, že mají zkušenosti s výkonem úřadu. V prvním volebním období je 41 % respondentů a ve druhém volebním období taktéž 41 % dotazovaných. Lze tedy předpokládat, že názory respondentů v krátkém volebním období se mohou lišit od těch, kteří jsou ve funkci více let, nicméně autorka je toho názoru, že odpovědi jsou relevantní.

Respondenti byli dotazováni, co se jim podařilo zrealizovat za dobu jejich působení. Největší shoda panovala v investičních akcích. Z odpovědí je tedy patrné, že co se týče financí a případných dotací, starostové tuto situaci zvládají.

Co se týče pravomocí starosty, dle názoru autorky by tyto měly být rozšířeny, nicméně názory získané z došlých odpovědí jsou rozličné, více kompetencí není zapotřebí, není tedy nutný návrh změny právní úpravy.

Z dotazníku vyplynulo, že převážná část respondentů má středoškolské vzdělání, tudíž se dá předpokládat, že mají určitou znalost v administrativě. Vysokoškolské vzdělání sice není prioritou pro funkci starosty, ale vyšší vzdělání by mohlo nést jistou větší prestiž

u voličů. Respondenti se v 64 % shodli na názoru, že vzdělání má vliv na funkci starosty obce. V rámci dalšího vzdělávání a prohlubování praktických znalostí z různých oblastí se v tomto případě nabízí návrh zřízení konzultačního právního poradce pro celý svazek.

Informace k výkonu starostové dle zjištěného výzkumu získávají hlavně dotazem na ostatní kolegy, dále samostudiem, školením i přes odborníky. Taktéž se v tomto případě nabízí návrh zřízení konzultačního právního poradce či jiného odborníka, případně školení, které bude finančně výhodné za předpokladu využití celým svazkem obcí.

Již několik let diskutované téma přímé volby bylo taktéž v dotazníku zaznamenáno. Pro tuto oblast vzešla podpora 41 % respondentů oproti 59 % těch, kteří s přímou volbou nesouhlasí. Názory tedy nejsou jednoznačné, když SMS ČR se domáhalo prosadit přímou volbu. Z výsledků je zřejmé, že přímou volbu aktuálně není nutné řešit, nicméně tato oblast může být do budoucna impulzem pro další případné výzkumy.

Výzkumem bylo prokázáno, že organizace ve svazku obcí funguje, spolupráce jako celku je prospěšná, tudíž se zde nenabízí návrh na změnu. Spolupráce obcí je věcí individuální a je na zvážení zastupitelstev jednotlivých obcí. Nabízí se i různé jiné formy spolupráce, která je mezi obcemi v každém případě do jisté míry realizována.

Dále bylo výzkumem zjištěno, že nejčastěji se vyskytující problém v obcích je odpadové hospodářství. V tomto případě je navrhována změna, jak nakládat s odpady, a to nejlépe jako komplexní řešení na mezinárodní úrovni, neboť dle názoru autorky tento problém není jen obce, ale celého státu.

Z výzkumu také vyplynulo, že starostové své občany informují především prostřednictvím rozhlasu, což je dle názoru autorky optimální volba. Nicméně v dnešní době internetu je také vhodné informovat občany přes sociální sítě, když z dotazníku vzešlo, že 82 % respondentů informuje své občany právě prostřednictvím těchto komunikačních cest, když tento způsob komunikace hojně využívají zejména mladší lidé. Je vhodná kombinace rozhlasu a různých jiných komunikačních prostředků, tak aby bylo informacemi zasaženo co nejširší spektrum občanů.

Dle názoru starostů bylo vyhodnoceno, že občanská vybavenost uspokojuje základní potřeby každodenního života občanů žijících v obci. Lze tedy usoudit, že je na dobré úrovni.

Poslední výzkumná otázka se týkala dopravní dostupnosti, když z odpovědí vyplynulo, že podmínky dopravní dostupnosti uspokojují potřeby nejen běžných občanů.

Na základě výsledků výzkumného šetření byl splněn hlavní cíl, a to otázka uvolnění starosty z funkce. Z výzkumu vyplynulo, že dle názoru respondentů, který se shodoval s názorem autorky, by bylo vhodné navrhnout změnu právní úpravy ve smyslu toho, že neuvolněný starosta, který vykonává činnost souběžně se svým zaměstnáním, by byl ze svého zaměstnání pro tuto funkci uvolněn. Autorka je toho názoru, že pokud starosta bude ze své funkce uvolněný, bude mít dostatek času „starati se“ o zájmy v obci, které jsou pro výkon této činnosti rozhodně prioritní.

7 Seznam použitých zdrojů

Prameny

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákona č. 314/2002 Sb., Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem

Nářízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členů zastupitelstev ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Literatura

1. BERNARD J., Kostecký, T., Ilnér M., Vobecká J., *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 237 s., 2011 ISBN 978-80-8419-069-8
2. DISMAN, M. 2011. *Jak se vyrábí sociologická znalost, příručka pro uživatele*. 1. dotisk nezměněného 4. vyd. Praha: Univerzita Karlova. 15 s. ISBN 978-80-246-2619-2.
3. PRŮCHA, P. 2011. *Místní správa*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 276 s. ISBN 978-80-210-5 590-2
4. POTĚŠIL, L., FUREK, A., HEJČ, D., CHMELÍK, V., RIGEL, F., ŠKOP, J., 2019. *Zákon o obcích, Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 862 s. ISBN 978-80-7400-739-2.

5. KOČÍ, R. 2012. Obecní samospráva v České republice: *Praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 240 s. ISBN 978-80-87576-28-1. s.73
6. TRÍSKA, T. 2016. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 12. Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*. Praha: tiskárna Ministerstva vnitra, 68 s. ISBN 978-80-7179-254-3
7. KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. 2017. *Zákon o obcích. Komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 376 s. ISBN: 978-80-7552-862-9
8. KOUDELKA, Z., PRŮCHA, P., HAMPLOVÁ, J. 2019. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: Leges. 480 s. ISBN 978-80-7502-335-3

Internetové zdroje

1. NEŠPOR, Zdeněk Z. R. *Sociologická encyklopedie*. Sociologický ústav AV ČR, V. V. I. [online]. 21. 9. 2020. [cit. 2021-08-23] Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%A9Dkov%C3%A9
2. EPRAVO.CZ. *Postavení starosty obce* [online]. 1999-2021 [cit.2021-08-04] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-starosty-obce-109688.html>
3. NOVOTNÝ, F. *Křtiny: Starosta musí umět naslouchat*. Ministerstvo vnitra ČR. [online]. 2020. [cit.2020-08-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/krtiny-starosta-musi-umet-naslouchat.aspx>
4. MVCR.CZ *Analýza zavedení přímé volby starostů* [online]. 2019. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-08-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/informace-o-moznosti-zavedeni-prime-volby-starostu-v-cr.aspx>
5. SMSČR. *Reforma komunálních voleb? Průzkum ukázal podporu obcí*. [online]. 2011. Sdružení místních samospráv ČR. [2021-08-04] Dostupné z:

<https://www.smscr.cz/cz/62-aktuality/reforma-komunalnich-voleb-pruzkum-ukazal-podporu-obci>

6. TOMAN, P., *Trestněprávní odpovědnost zastupitelů* [online]. 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit.2022-01-27]. Dostupné z: www.mvcr.cz/clanek/zivotopisy-reditelu-mgr-jiri-toman.cz
7. ROK V OBCI. *Rukověť starosty. Starosta obce* [online]. [cit. 2022-01-15] Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/38-starosta-obce/>
8. SPILKOVÁ, A., *Omezení odpovědnosti starosty* [online]. Moderní obec. 11. 8. 2014. 2013. Profi Press s. r. o. [cit. 2019-08-30]. Dostupné z <https://www.moderniobec.cz/omezeni-odpovednosti-starosty/>
9. SVAZEKPODRIPSKO.CZ. *Svazek obcí Podřipsko* [online]. 2014-2020 Svazek obcí Podřipsko [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: <http://www.svazekpodripsko.cz/>
10. MINISTERSTVO VNITRA. *Informativní počty obyvatel v obcích.* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>
11. GERHARD, V., *Novela občanského zákoníku: zesílená odpovědnost starosty.* [online]. Letňanské listy. 2014. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.letnanskelisty.cz/novela-obcanskeho-zakoniku-zesilena-odpovednost-starosty/d-1578>
12. ČERNOCHOVÁ, I., HRDLIČKA, V., *Odpovědnost starosty jako statutárního orgánu.* [online]. Moderní obec. 1. 1. 1970. Profi Press, s. r. o.[cit. 2019-08-30]. Dostupné z:<https://www.moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jako-statutarniho-organu/>

Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1	Mapa členských obcí	31

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1	Počet členů zastupitelstva	21
Tabulka 2	Počet obyvatel ve Svazku obcí Podřipsko	32
Tabulka 3	Nejvyšší dosažené vzdělání	38
Tabulka 4	Přínos pro obec být ve svazku obcí	42
Tabulka 5	Aktuální problémy v obci	42

7.3 Seznam grafů

Graf 1	Výkon funkce	34
Graf 2	Měli by být všichni starostové uvolnění ze své funkce?	34
Graf 3	Počet let ve funkci starosty obce	35
Graf 4	Zřízena rada obce.....	37
Graf 5	Vliv vzdělání na funkci starosty	39
Graf 6	Získání informací k výkonu činnosti	40
Graf 7	Přímá volba starosty obce.....	41
Graf 8	Informování občanů.....	43
Graf 9	Informování občanů přes sociální síť.....	44

7.4 Seznam použitých zkratk

SMS ČR – Svaz místních samospráv České republiky

Přílohy

Dotazník Podřipsko

Dotazník Podřipsko

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut času vyplnění následujícího dotazníku.

1 Pro výkon funkce působíte jako?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

uvolněný neuvolněný

2 Pro výkon funkce působíte jako?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

uvolněný neuvolněný

3 Měli by být podle Vašeho názoru všichni starostové uvolněni?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano ne

4 Kolik let jste ve funkci?

5 Co se Vám podařilo zrealizovat za dobu, co jste ve funkci starosty?

6 Jaké byly Vaše první měsíce ve funkci?

7 Měl by mít starosta, podle Vašeho názoru, více pravomocí? V případě, že ano, prosím uveďte v jaké oblasti.

8 Má Vaše obec zřízenou radu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano ne

9 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

základní vyučen středoškolské vysokoškolské
 jiné, uveďte

10 Má podle Vašeho názoru vliv vzdělání na funkci starosty?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano, má vliv ne, nemá vliv

11 Jak získáváte informace k výkonu své činnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

dotazem na ostatní starosty přes odborníka školení, kurzy samostudium

12 Jste pro přímou volbu starosty obce?

Nápověda k otázce: *Pokud ne, uveďte proč.*

ano ne

13 Vyjádřete se, prosím, k přímé volbě starosty.

Nápověda k otázce: *postačí stručně*

14 Je pro Vaši obec přínosem být ve svazku obcí? Pokud ano, uveďte jakým. Pokud ne, uveďte proč.

15 Jaký řešíte momentálně problém v obci?

16 Jak informujete občany o důležitých záležitostech obce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

vlastní tisk e-mailem rozhlasem veřejnou schůzí

17 Informujete občany i přes sociální sítě?

Nápověda k otázce: *například facebook*

ano ne

18 Ohodnoťte, jaká je ve Vaší obci občanská vybavenost?

Nápověda k otázce: *označte číslici*

☆☆☆☆☆☆☆☆ / 10

19 Ohodnoťte, jaká je v obci dopravní dostupnost.

☆☆☆☆☆☆☆☆ / 10